

TEMA BROJA - Godinu dana nakon proširenja EU

INTERVJU: Anđelko Milardović, direktor Centra za politološka istraživanja

Ekonomski segment političkog proširenja

Europski ekonomski šesir

Proširenje EU je ekonomski koncept koji se provodi političkim metodama u smislu političke tranzicije gospodarskog sustava iz nedemokratskog ili planskog u tržišni sustav.

Razgovarala: Željka Lozo

Anđelko Milardović, direktor Centra za politološka istraživanja, smatra da su se nove članice pri kraju faze ekonomske tranzicije, konsolidacije društva i tržišnog gospodarstva priključile "staroj" 15-orici. No ekonomska transformacija i tranzicija još nisu privedene kraju i očekuje ih još puno posla.

• *Koje su zemlje najviše dobile proširenjem Unije?*

Zasigurno Njemačka. Zbog blizine, tradicije i povijesti, ona je, u odnosu na druge članice, najviše profitirala proširenjem. Njemački bankarski sustav proširio se u svim sustavima srednje i istočne Europe. Pa čak i medijski sustav. Moram primijetiti da nisu dali puno pristupa primjerice Francuzima. Uz Njemačku, tu je još Austrija i djelomično Italija. Od novih članica to je definitivno Poljska, ona je zabilježila i najveći gospodarski rast. Ali ona ima 50 milijuna stanovnika i bila je u ondašnjem SEV-u, jer je imala jako gospodarstvo i industriju. I Slovenija je dobro prošla jer nije rasprodala cijeli bankarski sustav.

• *Razlog tomu je geografska pozicioniranost ili tradicionalna usmjerenost tih gospodarstava na ovaj prostor?*

I jedno i drugo. Geopolitički položaj je zavisna varijabla, a u tom se smislu može govoriti i o geoekonomskom položaju. On je takav da se gotovo sve nove članice naslanjaju na germanski svijet. Zatim je tu tradicija, ipak je to Mitteleuropa. Većina novih

članica njezin je dio. Poljska kao najveća, koja će najviše profitirati te Slovenija kao najmanja. Slijede Češka i Mađarska.

• *Koliko je proširenje bilo važno drugim starim članicama?*

Važno im je samo zbog povećanja tržišta. Oni polaze s ekonomskog aspekta. Otvara im se Europa s 500 milijuna potrošača, rastu izgledi za zapošljavanje, nova tržišta namiruju već postojeća i donose novi profit. Za starih 15 članica ulazak novih je bio i bit će isplativ. Zemlje koje ulaze moraju platiti i kotizaciju u fondove da bi poslije mogle koristiti sredstva. Nije to samarićanski nego čisto interesni odnos.

• *Koje grane gospodarstva možemo ubrojiti među dobitnike?*

U svakom slučaju, mislim da je sektor industrije najviše profitirao, što se ne bi moglo reći za poljoprivredu. Nju smatraju velikim gubitnikom tranzicije. Teško je konkurirati Nizozemcima, Španjolcima, Francuzima... koji dominiraju u poljoprivredi. Nove članice teško će se nositi s njima. Gubitnikom možemo smatrati i trgovački sektor zbog ulaska mega-trgovačkih lanaca, jer će mali propadati. Teško je napraviti jedinstvenu sliku jer su tranzicijska iskustva različita zbog različitih tranzicijskih strategija.

• *Može li ujedinjena Europa postati pandan SAD-u?*

Da bi to postala, mora imati pretpostavke sustizanja SAD-a. No smatra se da će im

EU još desetljećima gledati u leđa. Istraživanja govore da bi do porasta produktivnosti i broja zaposlenih kao u SAD-u trebalo doći tek 2056. Ako EU želi biti konkurentna, mora se dalje širiti i organizirati kao država. Imati monetarnu suverenost. Ona još uvijek nema sva obilježja državnosti. Nedostaje joj vojska, policija, diplomacija. Ovako kako je postavljena, ona je jedan rasklimani stroj koji zaostaje 50-ak godina za SAD-om. Dakle, ona može biti nekonkurentna i propasti ili se integrirati da postane konkurentna. ■

• *Što je po vama najveće nazočarenje novih članica?*

Mislim da je to pitanje radne snage. Pristup Uniji ne omogućuje istovremeno slobodno kretanje radne snage unutar Unije. Idućih pet godina neće biti slobodnog tržišta radne snage u EU. Ona je na svoje tržište radne snage stavila lokot u pogledu dolaska novih radnika. Da nije, dogodile bi se migracije u države koje već imaju velike probleme sa zapošljavanjem. U Njemačkoj je, primjerice, nezaposlenost oko 5 milijuna. Da su se oni "otvorili", to bi bilo pogibeljno za socijalni sustav.

svibanj 2005.

